

BOJOVÁ POHOTOVOST VOJSK

Podplukovník Karel Štěpánek, podplukovník Jiří Devera, podplukovník Josef Štěpán

Bojová pohotovost vojsk má v našich podmínkách svoje zvláštnosti, které nutně vyžadují pro nás typická řešení.

Komplex těchto řešení je neoddelitelnou součástí výstavby našich ozbrojených sil v duchu doktrinárních požadavků.

Stav bojové pohotovosti vojsk je v našich podmínkách základním činitelem určujícím včasné, účinné a úspěšné použití vojsk v rozhodujícím období války, tj. v jejím počátečním období. Proto stav bojové pohotovosti vojsk bude základním a rozhodujícím kritériem pro jejich hodnocení.

Je nám však jasné, že naše armáda je budována v určitých podmínkách, s určitými a svým způsobem omezenými možnostmi. Požadavek, mít celou armádu v nepřetržitě bojové pohotovosti, schopnou ihned po vyhlášení bojového poplachu přejít k úspěšné bojové činnosti, není reálný (vzhledem k lidským a zejména ekonomickým možnostem státu).

Tyto skutečnosti, jakož i úkol ČSLA v rámci armád socialistického tábora vyžadují, aby na základě vědeckých rozborů byla bojová pohotovost řešena s přihlédnutím na odpovídající proporce.

Nemůžeme mít všechna mírová vojska na plných válečných počtech, vyzbrojena nejmodernější bojovou technikou a ve stavu nepřetržitě bojové pohotovosti. Stanovení bojové pohotovosti je třeba diferencovat. Znamená to pečlivě přehodnotit a stanovit, která vojska nezbytně musíme mít na plných stavech a co nejkvalitněji vyzbrojena, které útvary nemusíme mít naplněné, které můžeme mít rámcové a které stavět až v případě přímého ohrožení státu.

U naplněných vojsk musíme mít takový stupeň bojové pohotovosti, který zabezpečí při bojovém poplachu včasné vyvedení zpod úderu a okamžité plnění bojového úkolu v určeném času a prostoru. U nenaplněných vojsk vyžadujeme při bojovém poplachu jen vyvedení osob a základní bojové techniky v maximálním rozsahu a

vytvoření podmínek pro zahájení mobilizace.

V tomto odstupňování bojové pohotovosti vidíme rozdíl nového řešení. Podle požadovaného stupně bojové pohotovosti bude vhodné rozlišovat i jednotlivé svazky, útvary, ústavy a zařízení na:

1. vojska se stálou bojovou pohotovostí,
2. vojska se sledovou pohotovostí,
3. vojska s mobilizační pohotovostí.

Do první skupiny zařadíme ta vojska, která mají být připravena pro okamžité plnění rozhodujících bojových úkolů ihned se zahájením války.

Budou to pohraniční útvary, vojska Pohraniční stráže, značná část letectva, vojsk PVOS a některé speciální útvary a svazky druhů vojsk.

Ve druhé skupině jsou útvary a svazky, jejichž použití není bezprostřední, ale přichází v úvahu až za určitou — krátkou dobu (několika hodin) a je tedy možné je použít až po určitém doplnění (byť i ne na 100 %). Bojová pohotovost těchto vojsk je limitována určitým časem pro nezbytné doplnění.

Do třetí skupiny zahrnujeme ta vojska, jejichž bojové použití nepředpokládáme v samém začátku války, a proto mohou zmobilizovat.

Odstupňování bojové pohotovosti vojsk vyžaduje důsledně uspořádat i mírový život těchto vojsk a také i výstavbu naší armády jako celku.

Mírový život bude podstatně ovlivněn především u útvarů a svazků se stálou bojovou pohotovostí. Tato vojska oprostíme od všeho, co narušuje jejich včasné a účinné uvádění do bojové pohotovosti pro plnění bojového úkolu a současně je zabezpečíme po všech stránkách pro případ zahájení války s překvapením. Posud tomu tak v praxi není (např. neúnosné odvelování osob a techniky).

Zvýšené nároky na službu u těchto útvarů budou na druhé straně kompenzovány různým a účinným zvýhodněním.

Nové řešení otázek bojové pohotovosti nutně vyžaduje postupně rozpracovat a realizovat i celý další komplex otázek po jednotlivých odbornostech a problémech. Krátce se zastavíme u problému **uvádění vojsk do bojové pohotovosti**.

Diferencovanost bojové pohotovosti se totiž nutně odráží i v systémech, kterými vojska uvádíme do požadovaného stupně bojové pohotovosti. Máme konkrétně na mysli bojový poplach a mobilizaci.

Možnost zničení vojsk překvapivým jaderným úderem bez ohledu na mírovou dislokaci a prakticky ve stejné době vyžaduje, aby vojska opustila posádky v maximálně krátké době — dosavadní praxe do 30 minut (tam, kde je to reálné a z hlediska „kvality“ cíle pro jaderný úder nepříteli — nutné). To se vztahuje na všechna vojska — jak se stálou tak se sledovou a mobilizační pohotovostí. Proto musí být určená vojska podřízena tomuto požadavku. Musíme zavést takový způsob vyhlášení bojového poplachu, který realizaci tohoto požadavku plně zabezpečuje.

S dosavadním systémem bojového poplachu nemůžeme počítat do budoucna. Musíme hledat nové účinnější způsoby této činnosti. Je to především jednoduché, nekomplikované organizační řešení bojového poplachu při plném využití mechanizace a automatizace. Bojový poplach má v našich podmínkách **rozhodující význam** pro splnění bojových úkolů a mobilizace. V souladu s tím kvalitativně narůstá požadavek **důsledné sladění** opatření bojového poplachu a mobilizace. Nejúčinnější bude vytvořit v podstatě společný, časově a programově nepřerušovaný systém, na jehož začátku budou opatření, která svojí náplní odpovídají v současné době bojovému poplachu.

V rámci možností techniky bude účelné zmechanizovat nebo zautomatizovat vyhlášení bojového poplachu a tím zkrátit jeho dobu na minimum.

Celý **systém uvádění vojsk do bojové pohotovosti musíme přizpůsobit novým podmínkám**, tak, abychom odstranili nežádoucí kombinace a přitom zabezpečili rychlou a maximálně jednoduchou činnost všech orgánů velení (včetně dozorcích orgánů) a tím vyloučili možnost překvapení v posádkách a plnit bojové úkoly.

V současné době je třeba celý systém uvádění vojsk do bojové pohotovosti značně a účinně zjednodušit, především proto, že dosavadní systém neodpovídá novým názorům na úspěšné zahájení a vedení

války v jejím počátečním období. Proto bude lepší připravit, splánovat a nacvičit pouze jednu základní variantu bojového poplachu, pro který stanoví jediný signál. Ve všech ostatních případech budou velet příslušné stupně velení.

Toto zjednodušení znamená prakticky zrušit některé zavedené druhy poplachů (v tom i cvičného bojového poplachu) a jim odpovídající signály. Dokumentace u dozorcích orgánů bude menší a přehledná, štáby si ušetří energii vynaloženou na plánování málo pravděpodobných variant a vojska se mohou zaměřit na nácvik činnosti toho druhu poplachu, který je pro nás nejdůležitější.

Podobným způsobem jako u bojového poplachu bude nutné přehodnotit a přizpůsobit novým podmínkám a požadavkům i systém mobilizace. To tím spíše, že opatření u obou těchto systémů (bojový poplach a mobilizace) vyžaduje mnohem důležitější koordinaci, sladění a návaznost.

To jsou některé názory na řešení bojové pohotovosti vojsk, které bychom měli v perspektivě řešit v Čs. lidové armádě.

* * *

Některé zkušenosti ukazují, že dochází při řešení problémů bojové pohotovosti k některým **nepřesným představám o obsahu a významu jednotlivých pojmů**.

Považujeme za účelné — vysvětlit a stanovit obsah některých z nich.

BOJESCHOPNOST VOJSK

Pod tímto pojmem rozumíme stav armády, který je dán její organizační strukturou a naplněností vojsk a štábů, určením jejich vycvičenosti, dále mírovou dislokací, vybavením technikou a materiálem všeho druhu a odpovídajícím morálně politickým stavem vojsk.

Bojeschopnost vojsk je přímo závislá na politických, lidských a ekonomických možnostech země. Svým obsahem je širším pojmem než bojová pohotovost.

BOJOVÁ POHOTOVOST

Pod pojmem bojová pohotovost rozumíme schopnost ozbrojených sil zahájit a vést v zájmu obrany státu úspěšnou bojovou činnost v určeném čase, v určeném prostoru a za daných podmínek.

Je dána bojeschopností vojsk a stupněm pohotovosti, ve kterém se vojska nacházejí nebo do kterého mohou být uvedena. Způsob uvedení bojeschopných vojsk do požadovaného stupně bojové pohotovosti se provádí velitelskými opatřeními, systémem bojového poplachu a mobilizace.

(Velitelskými opatřeními rozumíme vydávané rozkazy a nařízení po linii přímé podřízenosti, směřující k postupnému zvýšení pohotovosti bojeschopných vojsk k plnění bojových úkolů — např. návrat odvelených vojsk do posádky, částečné nebo úplné naložení materiálu, aktivování prvků zabezpečení bojové činnosti vojsk apod.).*)

BOJOVÝ POPLACH

Bojový poplach je systém, jakým jsou mírová vojska uváděna do požadovaného stupně bojové pohotovosti a to buď pro plnění bojového úkolu (naplněná nebo dvousledová vojska) nebo pro zabezpečení mobilizace (jednosledová vojska).

Jeho obsahem je rychlé a organizované vyrozumění štábů a vojsk o vyhlášení bojového poplachu, včasné jejich vyvedení s určenou technikou a materiálem z posádek a dosažení připravenosti na

okamžitý přechod do bojové činnosti nebo zaujetí stanovených prostorů u jednotlivých vojsk a dosažení připravenosti k zabezpečení mobilizace.

MOBILIZACE

Mobilizace je přímou a neoddělitelnou součástí bojové pohotovosti vojsk. Mobilizací dosahují vojska bojové pohotovosti k plnění určených bojových úkolů. Mobilizace je rozhodujícím systémem pro uvádění těch vojsk do bojové pohotovosti pro plnění bojového úkolu, která jsou v míru rámcová (vojska, která nevytvářejí bojeschopný první sled), nebo vojska, která se v období přímého ohrožení státu teprve vytvářejí.

BOJOVÁ PŘIPRAVENOST

Termínem „připravenost“ vyjadřujeme pouze určitou, zcela vymezenou část činnosti (tak např. hovoříme o připravenosti vojsk k přesunu, připravenosti k útočné činnosti nebo k odstranění následků ZHN apod.).

Pojem „bojová připravenost“ vojsk vyjadřuje tedy pouze vlastní připravenost pro určenou bojovou činnost. Bojová připravenost může být hodnocena různě jako bezprostřední, vysoká, nízká apod.

*) Na pojem **bojová pohotovost** není v současné době jednotný názor. Autoři uvádějí znění, ke kterému se přiklání většina soudruhů.